

BMJ 2013; (Gepubliceerd 14 februari 2013)

Kampioen van het vrouwenrecht om hun vruchtbaarheid te controleren en uitvinder van de "morning after" pil.

Velen zijn het erover eens dat Arie Haspels, die stierf op 87-jarige leeftijd "de" juiste man was, op het juiste moment, op de juiste plaats."

Dit was zeker het geval voor een vrouw die in 1964 werd verkracht .

Het zou twee decennia duren voordat abortus officieel legaal in Nederland zou zijn, door het behandelen van de vrouw met oestrogenen, verhinderde Haspels de zwangerschap. De bijna "morning

after" (nood anticonceptie) pil was per ongeluk geboren. Haspels werd kampioen van de vrouwen rechten om hun vruchtbaarheid te controleren.

Een seksuele revolutie die het conservatieve Nederland in de jaren 60 op z'n kop zette.

Geboren in een streng protestants gezin bij Rotterdam, verklaarde Arie Haspels op 8 jarige leeftijd, dat hij zou uitgroeien tot een medisch missionaris.

Na de kwalificatie, vertrok hij naar Indonesië en later naar Nigeria, waar zijn visie op anticonceptie werd gesmeed toen hij ervoer hoe een meerling leidde tot verhongeren van kinderen.

Hij werd ook expert in het opereren van obstetrische fistels als gevolg van zwangerschaps trauma's, een probleem grotendeels in de ontwikkelingslanden dat vrouwen incontinent kon maken.

In 1961 keerde hij terug naar Nederland, na het behalen van zijn doctoraal proefschrift met onderzoek naar uterusruptuur onder vrouwen in Midden-Java. In 1964 had Haspels een groeiende reputatie met een open-mind, hij was klaar om een onorthodoxe behandeling te omarmen welke hij bij de verkrachte vrouw toepaste.

Volgens zijn collega Peter Heintz, een professor in de gynaecologische oncologie: "Haspels koos altijd de kant van de vrouwen met problemen die anticonceptie wilden, terwijl anderen dat niet deden."

Hoewel het onderzoek gelijktijdig werd uitgevoerd in de VS, was het Haspels die de eerste nood-anticonceptiepil voorschreef.

Een controversie ontstond, maar Haspels ging, onverschrokken door, met onderzoek door een pil te ontwikkelen die zwangerschap zou kunnen voorkomen, tot 72 uur na de bevruchting.

Heintz herinnerde zich: "Dat het effect duidelijk was", Haspels was begonnen met de pil te promoten om ongewenste zwangerschappen te voorkomen.

In die dagen was dat heel revolutionair.

Het heeft veel vrouwen geholpen zichzelf te beschermen tegen een ongewenste zwangerschap en illegale abortussen.

Inmiddels is zijn pleidooi voor anticonceptie en abortus in de tijdgeest van de seksuele revolutie en vrouwenemancipatie.

De anticonceptiepil, vervaardigd door de Nederlandse firma Organon is op de markt gebracht in 1964, gevolgd door afwijzing van paus Paulus VI welke tegen alle kunstmatige geboortebeperving in 1968 was.

Vrouwen verkondigden "Baas in Eigen Buik [baas in (mijn) eigen buik]," schreven dit op hun ontblote buik, demonstreerden buiten tijdens de vergaderingen van de Nederlandse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie. Haspels betoogde dat noch de pastoor noch de arts over gezinsplanning mochten beslissen, dit besluit lag bij de koppels zelf.

In 1968 werd hij aangesteld als professor aan de Universiteit van Utrecht.

Het academisch ziekenhuis in Utrecht, waar Haspels werkte en de universiteit van Leiden opende enkele van de eerste anticonceptie-klinieken.

Professor Heintz is van mening dat, samen met collega's in Amsterdam en Leiden, Haspels een nieuwe golf van gynaecologische denken bij faculteiten der geneeskunde vertegenwoordigde.

Zijn onderwijs en het lopende onderzoek stimuleerde het denken van veel jonge artsen.

Het maakte allemaal deel uit van een grote golf van veranderingen in de maatschappij.

Vrouwen wisten dat deze generatie van gynaecologen aan hun kant stond.

Een van de new wave, gynaecologen Ineke van Seumeren ontmoette Haspels door simpelweg advies in te winnen over zijn carrière .

Ze werkte later in zijn kliniek en herinnert zich een decennium van grote verandering, waarbij de plotselinge vrijheid om te praten over seksualiteit werd gecombineerd met een werkwijze voor het regelen van iemands vruchtbaarheid:

“Haspels” was de perfecte- en de geschikte persoon.

Hij gaf enorme steun voor vrouwenemancipatie. Haspels was even thuis tussen de Nederlandse elite.

Hij werd verloskundige bij de Nederlandse koninklijke familie, hij leidde de bevalling van de derde zoon van Koningin Beatrix, Constantijn, werkte mee aan de totstandkoming van AMREF Flying Doctors, een Afrikaanse medische hulporganisatie met de vader van Beatrix, Prins Bernhard.

Hij was veel in de populaire media, om op die manier een breder publiek te bereiken in de damesbladen, waardoor vrouwen voor een anticonceptiepil konden kiezen met een lagere dosis oestrogeen.

Zijn roem liet hem niet weerhouden van de behandeling van niet-beroemde vrouwen.

Hij werkte tientallen jaren met Eileen Engels, een verpleegkundige gespecialiseerd in de behandeling van postpartum (postnatale) depressie en premenstruele spanning (PMS)

Ze verschenen samen op de televisie , en hij was co-auteur van haar research paper voor het Tijdschrift voor huisartsgeneeskunde .

Haspels hielp haar in noodgevallen met het voorschrijven van recepten wanneer de lokale huisartsen weigerden.

Hij hielp haar, ze konden op elkaar rekenen, hij was altijd aan het vechten tegen " heilige huisjes" en zelfs vandaag de dag blijven de taboes rond onderwerpen als postpartum depressie. Eveneens hield hij rekening met de ontwikkelingslanden.

Jacqueline Lampe, directeur van de AMREF Flying Doctors, ontmoette Haspels voor het eerst in 2004 ,Haspels was toen bijna 80 jaar oud en aangetast door de ziekte van Parkinson, hij bezocht nog steeds projecten in Oost Afrika om nazorg te bieden aan vrouwen die een fistel operatie hadden ondergaan .

Hij bleef "gedreven door een hartstochtelijk verlangen om onrechtvaardigheid aan te pakken onder kwetsbare Afrikaanse vrouwen", zegt ze, en om anticonceptie te bevorderen.

Professor Heintz is van mening dat Haspels heeft bijgedragen in Nederland aan abortus en ongewenste zwangerschap in het Europa van vandaag door het normaliseren van anticonceptie en vervolgens motiveren van jongeren om het te gebruiken.

Hij was "een van de belangrijkste voorvechters op het gebied van anticonceptie en abortus."

Professor Haspels is overleden na vele jaren de ziekte van Parkinson te hebben.

Haspels laat zijn derde vrouw Cecile Haspels-Kenter en vier kinderen achter.

Opmerkingen

Citeer dit als: BMJ 2013;

- Professor in de verloskunde en gynaecologie Universiteit Utrecht (b 1925; q Amsterdam 1954), overleden op 30 december 2012.

Tony Sheldon, Utrecht, Nederland